

Володимир ВОЗНЯК  
(Дрогобич)

## КОДЕКС ЧЕСТІ ПРОФЕСОРА МАРКА ГОЛЬБЕРГА

УДК 82.09(477)(092)''19/20'':378.6(477.83-21Дро)(092)

З дивовижною людиною – Марком Яковичем Гольбергом – я познайомився у перший свій приїзд до Дрогобича у 1988 р. на запрошення тодішнього завідувача кафедри філософії Валерія Григоровича Скотного прочитати для студентів педагогічного інституту курс з проблематики нового педагогічного мислення. І потрапив на методологічний семінар кафедри філософії разом з кафедрами філологічного факультету. Теми семінару не пам'ятаю, проте запам'ятався виступ Марка Яковича своєю глибиною та присутністю глибокої філософської – саме **філософської** – культури. Після семінару ми довго з ним наспілкувалися, обговорюючи праці різноманітних філософів.

Я собі подумав: якщо в цьому інституті такі філологи (а з дрогобицькими філософами я вже встиг познайомитися), то що я роблю у своєму Івано-Франківську? І згодом я прийняв запрошення новообраного ректора Валерія Скотного перейти на роботу в Дрогобицький педінститут разом із дружиною (Вірою Лімонченко), про що не шкодую і понині. Вважаю, що мені пощастило.

У 1994 році я попросив Марка Яковича бути рецензентом моєї монографії «Метафізика розсудку і розуму». Ми зустрілись у дворі його дому – у професора тяжко хворіла дружина. Та й сам він виглядав погано – «інфарктний» сірий колір обличчя. Марк Якович взяв рукопис і сказав, що в «разі чогось» моя папка з текстом буде лежати у нього на столі. Згодом Марк Якович передав мені рецензію – сторінок сорок, списаних його дрібним почерком, вибачався, що короткі рецензії писати «не вміє» і нема кому надрукувати (він тоді залишив посаду завідувача кафедри за станом здоров'я). На що я сказав, що віднині саме я стану його «друкарською машинкою».

Згодом здоров'я Марка Яковича значно поліпшилося, він казав із посмішкою й гордовито: «Ось дивіться, Володю, я знову почав курити». І став усім розповідати байку, що його таки вилікував «доктор Возняк»: приніс рукопис монографії, всадив за стіл – і довелось займатися тією справою, якою він переймався все життя. Вірно тут одне: звична й улюблена робота лікує і виліковує.

У 1997 році, готуючись до відкриття нової спеціальності «Філософія» я запропонував Марку Яковичу читати для майбутніх філософів великі курси з історії літератури за періодами (антична, середньовічна, доби Відродження, нового часу і т.д.). Вони були синхронні з вивченням історії філософії та історії культури певного періоду. Професор радо погодився. Наша співпраця тривала декілька років. Під час своїх лекцій Марк Якович читав багато віршів – і на пам'ять, і з книжок, які приносив із собою в аудиторію. Студенти іноді мені скаржилися, як тяжко скласти залік у Гольберга, оскільки треба було обов'язково прочитати певний список художньої літератури. Я їм відповідав одне: «Читайте. Не пошкодуєте». Хвороби знову почали тривожити Марка Яковича, і він запропонував викладати низку курсів своїм, безперечно, талановитим ученицям – Олені Бухаровій та Вірі Меньок.

Марк Якович був постійним учасником міжнародних наукових конференцій, які щороку (в деякі роки – двічі) проводила наша кафедра філософії. Скільки разів ми з ним вступали в полеміку!

Професор завжди був присутнім на кожній всеукраїнській науковій конференції студентів-філософів «Діалектика духовних процесів», яку проводило відділення філософії ДДПУ, ставив питання та коментував виступи. Найголовніше, що він робив, – рекомендував доповідачеві залучати того чи того автора для розширення та поглиблення теми. На мій погляд, його поради були безцінними.

Що цікаво: Марк Якович залишався присутнім до кінця всіх засідань студентів-науковців на цих конференціях, коли навіть інші викладачі кафедри залишали нас через втому, зайнятість. Дехто – просто з нецікавості. А проф. Маркові Гольбергу було цікаво з молоддю.

У зв'язку з цією особливістю ставлення професора до молодих науковців-початківців пригадується інший, але дуже схожий факт. Якось в Києві на Міжнародній науковій конференції «Ільєнківські читання», що проходила в Київському політехнічному інституті, на другий день на секційному засіданні гість з Казахстану академік Жабайхан Мубаракович Абдільдін був присутнім до самого завершення засідання, де виступали здебільшого аспіранти і студенти. Інші науковці вже залишили аудиторію, поспішивши в кабінет декана на «чарку кави». Після завершення я запитав свого давнього знайомого: «Жабайхане Мубараковичу, ось Ви висиділи до кінця виступів аспірантів та студентів. Навіщо Вам це треба?». Шановний і знаний у світі філософ, академік Академії наук Казахстану, засновник і голова казахської школи діалектичної логіки відповів із легкою посмішкою: «Зрозумів Ваше

запитання. Річ у тім, що я людина дуже немолода (до речі, нині йому 91 рік і він ще активно працює в царині науки), а мені небайдуже, хто йде нам на зміну, що буде після нас». Я переконаний, що Марк Якович так само зміг би відповісти на подібне запитання. Ось **кодекс честі** справжнього професора!

Часто мені пригадуються слова професора Марка Гольберга, сказані неодноразово в його кабінеті. Він сидить за столом, де стосами складені книжки та папери, димить цигаркою і з якимось сумом та майже відчаєм говорить: «Володю, я такий неук, я вже однією ногою стою у могилі, а скільки хороших, мудрих і потрібних творів мною ще не прочитано!». Оце – Гольберг! Оце – позиція і ставлення до своєї справи!

Кількість професорів навколо збільшується в рази, але таких **класичних**, справжніх, як професор Марк Якович Гольберг, щось спостерігати важко. Невже настільки змінились часи? Чи ми чомусь стали іншими?